

BIE LARUS

Byelorussian Newspaper in the Free World

Published monthly by

BYELORUSSIAN-AMERICAN ASSOCIATION, Inc.
166 — 34 Gothic Drive, Jamaica, N. Y. 11432.

Subscription \$ 6.00 yearly.

„БЕЛАРУС” — Газета Беларуса ў Вольным Свєце
Выходзіць месячна. Рэдагуе Калегія.

Выдае: Беларуска-Амэрыканскія Задзіночаньне

Выпіска з перасылкай — 6 дал. на год.

Незамоўленыя рукапісы назад не звязратаюцца.

БЕЛАРУСКІ РЭСПУБЛІКАНСКІ РУХ

Управа Беларуска-Амэрыканскага Клубу штату Нью Ёрку склікала 26 сінняжня летась адмысловую грамадскую нараду ў Нью Ёрку, на якой Беларускі Дараднік у Адзеле Нацыянальнасці Рэспубліканскага Камітуту ў Вашынгтоне Д-р Станіслаў Станкевіч зрабіў інфармацыйны даклад пра беларускі рэспубліканскі рух ды пра праробленую ім дасюль работу на становішчы Беларускага Дарадніка. Дзе-ля таго, што прыведзены ў дакладзе факты ѹ меркаванні могуць цікавімі цырэйшым колам беларускага грамадства, ніжэй падаём кароткі зъмест гэлага дакладу.

Рэспубліканская Партия Амэрыкі актыўна падтрымлівае нацыянальныя групы амэрыканскага грамадства ѹ інтыснай супрацоўнічай з імі. З другога боку, сярод нацыянальных групаў вяяўляеца штораз большая сымпатыя да Рэспубліканскай Партиі ѹ падтрымлівай ейна палітыкі.

Нацыянальнымі або спадчыннымі групамі (Heritage Groups), як найчасцей называюць іх афіцыйна, гэта тыя жыхары Амэрыкі, што, будучы амэрыканскімі грамадзянамі, як перастаюць быць патрыётамі бальшакаўшчыны свайго або сваіх бацькоў ці продкаў паходжаньня, не забываюць свае мовы ды развіваюць і культивуюць сваю культуру ѹ нацыянальную традыцыі.

Устойлівыя ѹ стальныя арганізацыйныя формы прыбрали нацыянальныя рухі ѹ межах Рэспубліканскай Партиі адразу пасля прызданіцкіх выбараў у лістападзе 1968 году, асаўліваў пасля назначэння увесну 1969 г. Дырэктарам Аддзелу Нацыянальнасці ў пры Нацыянальным (г. зн. усеамэрыканскім або цэнтральным) Рэспубліканскім Камітуте Ляслё Пастара, акрыўнага ўдзельніка Вугорскага антыбальшавіцкага паўстання 1956 году, які, будучы гарачым энтузіястам даручанае яму справы, разгрнану ѿсьмую дзеянісць на сваім становішчы.

Важнымі вузлавымі этапамі ў разыўцы рэспубліканскага руху сярод усіх нацыянальнасці Амэрыкі сталіся дэльце Канфэрэнцыі Нацыянальнасці, скліканыя Нацыянальным Камітэтам Рэспубліканскай Партиі ў Вашынгтоне: першая — 29-31 кастрычніка 1969, другая — 1-3 кастрычніка 1970 году.

Дэлегатаў першае канфэрэнцыі прынял у Бельм Доме Прэзыдэнт Рычард Ніксон і Віц-Прэзыдэнт Сыро Агню. Прэзыдэнт Р. Ніксон у сваёй прамове заплніў прадстаўніку нацыянальных групаў, што ён і ўвесі цілерарні ўрад ЗША наўажана падтрымлівае нацыянальныя групы, а ў іхнай вернасці нацыянальным традыцыям краёу свайго паходжаньня бачаць ма-гутнасць Амэрыкі.

У першай Канфэрэнцыі Нацыянальнасці прыняло ўдзел каля 120 прадстаўнікоў ад 31 аднай нацыянальнасці з 20-ёх штатаў ЗША. У другой Канфэрэнцыі прыняло ўдзел каля 300 прадстаўнікоў ад 34 нацыянальных групаў з 19-ёх штатаў ЗША. Ад Беларуса на першай Канфэрэнцыі быў адзін, а на другой два прадстаўнікі. На сяняшні дзень у межах Рэспубліканскай Партиі супрацоўнічае каля 40 нацыянальных групаў, што рэкордуюцца з розных народаў Эўропы, Азіі, Лапінскай Амэрыкі й Афрыкі.

У лістападзе 1969 г. Нацыянальны Рэспубліканскі Камітэт вызначыў стальныя нацыянальныя дараднікі ад 29 нацыянальных групаў, якія твораць у Адзеле Нацыянальнасці сталы орган — Дарадны Нацыянальны Камітэт Ад Беларуса. Нацыянальны Дараднік на-значаў Д-р Станіслаў Станкевіч.

У 20-ёх штатах ЗША існуюць міжнародныя нацыянальныя рэспубліканскія задзіночаны або федэральні, што гуртуюць нацыянальныя групы геных штатаў. Беларусы звязаюцца сабрамі геных нацыянальных рэспубліканскіх арганізацій на настуальных штатах: Нью Ёрк, Нью Ёрзі, Огай, Мічиган, Іліной, Каліфорнія й Мэрыленд.

УГОДКІ СЛУЦКАГА ПАУСТАНЦЯ У НЬЮ ДЖЭРЗІ

З малітвай перад магілай Слуцкага Паўстанца мітр. прат. а. Хведара Данілюка

Святкаванне 50-ых угодкаў Слуцкага Паўстанца ў Нью Ёрзі было зладжанае Аддзеламі Задзіночаныя Беларускіх Вэтэранаў і Беларускіх Амэрыканскіх Задзіночаныя ў Нью Ёрзі 29 лістапада.

Наконадні святкавання вэтэранаў ўдэкаравалі нацыянальнымі сцяжкамі магілы саброў-ветэранаў, а таксама саброў Рады БНР, што пахаваныя на беларускім ма-гільніку ў Іст Брансвік, Нью Ёрзі.

Назадура а 9-ай гадзіне нараніцы ўжо нязывычайны рух панаваў на гэтым ма-гільніку. З Нью Ёрку

мэлодыі, гранай маладым беларускім музыкам Ю. Дубягам. Пахілісці сцягі і найстарынейшыя вэтэраны асяродку сп. сп. Філярт Родзька і Аляксандар Стагановіч злаожылі вянок на магіле Таго, Хто

50 год таму разам зь іншымі Случчакамі „шоў паміраць, каб жыла Бацькаўшчына”. Пасля злажэння вянка сп. Ф. Родзька прачытала сып'сак ахвіэрару і падахвіэрару Слуцкага Дызізі. Тады ўсе прысутныя накіраваліся ў Царкву БАПЦ Жыровіцкага Божае Маці ў Гайлэнд Парку.

Пасля Св. Літургіі ѹ пальмамі

Найстарынейшыя вэтэраны Ф. Родзька і А. Стагановіч складаюць вянок на магіле а. Хведара Данілюка

прыбыла сям'я пахаванага тут наі казані а. Віктара была ім-жа Слуцкага Паўстанца сэв. пам. Мірафорнага Прага-яра а. Хведара Данілюка, а таксама сп. сп. Орсы і сп. А. Шукелайца. Тут быў і а. Віктар Войтанка ў сувятарскім аблачаны, вэтэраны із сцягам ѹ трубачам, а таксама шматлікае мясцове прадстаўніцтва.

Роўна а 9-ай гадз. прысутныя на-кіраваліся да магілы Слуцкага Паўстанца Паручніка Хведара Данілюка, пазнейшага Мірафорнага Пратаяра. Пасля кароткае малітвы ціхе вesonскіе паветра праразалі гукі раззвітальнае жаўнерскае

прысутнымі, ён зрабіў пераклічку

СЛУЦКІЯ УГОДКІ ў МЭЛЬБУРНЕ

У нядзелью 29 лістапада Велатурыкі Мэльбурну (Аўстралія) ўрачыста адсвяткавалі 50-ыя ўгодкі Слуцкага Паўстанца. У БАПЦ Царкве, пасля звычайнай Багаслужбы, а. Кулакоўскі адслужыў Паніхіду па Слуцкіх Змагарах ды сказаў прынадходнюю казань.

Папаўдні, у залі на Футскрэй, адбылася ўрачыстая Акадэмія, зла-дженая Беларускім Камітэтам. Залі быў ўдэкараваны беларускім і аўстралийскім сцягамі і кветкамі (у Аўстралиі гэта канец вясны). Уваходзячым на залю прышвілі на-цыянальныя сцяжкі, пакрытыя жалобнай куэпай.

Акадэмія пачалася аўстралийскімі гімнамі, праляніем беларускім мя-шаным хорам пад кітайдзіцтвам П. Мікуліча. Тады сп. М. С., чародны старшыня Камітета, афіцыйна адчыніў Акадэмію, прывітаў прысутных ды, короткае ахарактарызаваўши ўрачыстасць, падчыркнуў па-требу волі ў кожнім змаганні за Беларусь.

Сп. У. Сідлярэвіч прачытаў грун-тоўны разфэррат, у якім на толькі прыпомніў змагарны шлях бела-

Палеглых, пачынаючы ад рышараў залатое княжае пары, а канчычу-сучаснымі легендарымі жаўнерамі Генэрала Вітшкі тымы, што ѹ сянянія паміраюць за вольнасць Бацькаўшчыны.

Пасля ўзяў слова культурны рэ-ферант мясцовага Аддзелу БАЗА Васіль Стома, які ў гутарцы на эму „Случчакі” нарысаў мамэнты трагізму ѹ бяспрыкладнага герайзму ўдзельнікаў падзеяў, што адбываліся на Случчыне 50 год таму. Навязываючы да падзеяў 50-цігадо-вой даўнасці, ён зазначыў, што ѹ сянянія тая самая рука, сплямленая крызёю шматлікіх волялюбных на-родаў, працягваеца, каб здзімць волны яшчэ сьвет, які 50 год таму здушилі Беларусь і ейных сусе-дзяў. Галоўная ўага сусветнага камунізму, — казаў ён, — засяр-джваеца на нашай Новай Бацькаўшчыне. Крамліўская ѹ пажыўская найміты ды іхнія верныя барада-ты ѹ касматыя папічы ўзрываю-ще дынамітам і нішчаць навуко-вия, грамадзкія ѹ дзяржаўныя ўс-тановы, паляць національныя сцягі ды забіваюць тых, што ста-раюцца барапіць права ѹ парадак, а то ѹ чым нявінаватых лю-дзей.

Далей дакладчык заклікаў баць-коў, каб старалісці прычапіці сваім дзесямі пачуцьцю беларускага пат-рытазму ѹ шанаванье праца, стараца, каб ідэям іхніх дзяцей былі людзі падобныя да Случчакамі, а не касматыя парушальнікі людзкое годнасці. Дакладчык пры-годаў прыклад з адным маладым беларускім патрыётам капітанам Войтанкам, які, развітваючыся ѹ тэй-же залі з пыляцеламі ѹ суро-дзічамі перад сваім выездам на фронт Ветнамскія вайны, казаў: „Ня плачэ па мне, бо я іду зма-гашца з ворагам, што пазбаві маіх бацькоў іхнае старое Бацькаўшчыны, а цяпер хоча гэта зрабіць і зь іншымі народамі. Я іду змагацца за тое, каб мой сын меў супакой і не патрабаваў ужо змагацца за гену-ж ідэю”.

Пасля В. Стомы прамаўляў а. Віктар. Ён зазначыў, што насціл сучэдзі лабілісці свае незалеж-насці, але ѹ траянізіваў нашыя

пасля Першага пад-шыцілі ў царкоў-Грамадзкага Цэнтра адбылася Жалобная Акадэмія. Акадэмія адчыніў старшыня мясцовага Ад-дзелу Згуртаваныя Беларускіх Ва-тэранаў Сяргей Гутычыкі, пасля

ка-гута раз-віта-льнае жаўнерскае

прысутнымі, ён зрабіў пераклічку

Корбут „Я тутэйшая” Дануты Бі-чэль, сп. сп. Ала Корбут „Беларус-ка” Ларысі Геніюш і Юрка Нікан „Маці маі” Ларысі Геніюш.

Стажынія Акадэміі, дэкліматары: Люда Русак з віршам М. Кавыля „Памятай”, Рагнеда Гутычык з вегшчам Ул. Скарыніка „Крывічы” ды Лявон Войтанка з вегшчам „Воля” Янкі Купалы й „Мая Беларусь” С. Яс-енія.

Перад і ў часе Акадэміі ў залі быў выстаўлены асабістым даку-менты ѹ фатадзімкі Мітрафорнага Пратаяра а. Хведара Данілюка, чкія ілюстравалі жыцьцёвымі шляхамі Змагара на національны ѹ рэлігій-най іншіх.

Акадэмія закончылася беларускім національным гімнам, праляніем супольна хорам і прысутнымі, закончылася Акадэмія.

Пасля ўрачыстасці, пры каве, пад-шыцілі на кошт Камітету, доўга яшчэ вялісі гутаркі на беларускія тэммы. Кітайнік беларускай школкі пры гэтай нагодзе пісцівілі: Ніна Гры-цук „Родныя вобразы” Якуба Ко-ласа, Рэна Шынэк „Роднае любае”, Філіп Грычук „Беларусь”, Зоя Ку-мілік „Я малая Беларуска” і Аля Ко-бут „Маці Беларусі” Алеся Гаруна.

Тады мяшаны хор праляніем песьні: „Шуміць гай” і „Ручнікі”, а мастакі слова пра-дэкліматары: сп. сп. В. Шайпак „Мая зямля” Рыгора Барадула і „Бела-рус” Рамана Тармолы, сп. сп. А.

М. Н.

Чытайце, выпісвайце,
пашырайце часапіс Беларуса
у Вольным Свіце
„БЕЛАРУС”

КАНЦЭРТ ПАМЯЦІ МІКОЛЫ КУЛІКОВІЧА

Як ужо раней паведамлялася аб падрыхтоўцы Чыкаскім Камітэтам ушанаваньня памяці кампазытара праф. Міколы Куліковіча адмысловым канцэртам, Канцэрт гэты адбыўся 28 лістапада 1970 у рэпрэзэнтальнай залі Латыскага культурнага цэнтра ў Чыкаре з удзелам многіх мастакоў сілаў з розных гарадоў ЗША й Канады. На Канцэрт прыбылі таксама высокія прадстаўнікі ад Рады БНР з Прэзыдэнтам д-рам В. Жук-Грышкевічам на чале, прадстаўнікі нацыянальных арганізацый у Канадзе пад правадырствам пісменьніка Каастусі Акулы, з Кліўленду з інж. Інкам Брункім і інш. Каастусем Калошам на чале, з Дэтройту — вялікая група прадстаўнікоў і артысты пад кіраўніцтвам д-ра Я. Сажыца. Беларусу з Ашавы (Канада) прадстаўляла беларуская аркестра пад кіраўніцтвам Б. Лішчонка. Беларускіх пастаў на эміграцыі рэпрэзэнтавала прыбылая з Рочестару, штату Нью-Ёрк, Натальля Арсеніева, на паэтычныя творы якой кампазытар Мікола Куліковіч напісаў значную колькасць выдатных музычных твораў. Ведама, беларуская працоўная інтэлігенцыя Чыкара ў аколіцаў прыняла масавы ўздел ў вядомыя памяці ўсіх нацыянальных і музычных заслугоў выдатнага кампазытара й музыкаўца. Присутнічала на Канцэрце вучні ўніверсітетаў кампазытары Мікола Куліковіч і таленту М. Куліковіча (друкуецца на іншым месцы — Рэд.).

Пастаўка Натальля Арсеніева прадэкламавала свой трачулы вершы, напісаны ў часе падарожжа з Раечтару ў Чыкару ды прысьвечаны памяці ўніверсітета М. Куліковіча (друкуецца на іншым месцы — Рэд.).

Салістка з Дэтройту Вера Артон на высокім мастацкім узроўні прапаяла песні Кампазытара: „Я іду дарогай”, „На першы раз”. Украінскі кампазытар праф. Васіль Шут выканала на фартапіянне вялікі музычны твор „Козаканій суд” у горні М. Куліковіча.

Дэтройцкія сыравачкі Вера Артон і Вера Сажыч чудоўна выканалі дуэт трэх песні Куліковіча: „О, Беларусь, мая шыпшина”, „Песня маля, песня” і „Я ад вас далёка”.

Жонка кампазытара Куліковіча спі-ня Надзея Града-Куліковіч, опорная сыравачка, выканала з глыбокай пачуцьцёй узрушанасцю „Васількі” і „Пакахай”, а вучань Кампазытара Гэнрык Янчоўскі з вялікім майстроўствам адграў на фартапіянне твор Кампазы-

тара — „Фантазію на беларускія тэмы”.

У канцовай фазе Канцэрту аўдыторыя ўжо не панавала над сабою ад бесканечных воплескаў, калі творы М. Куліковіча выконаваў выдатны ў Чыкару генэрал Страфан Віцік. Ён прапаяляў беларускую народную песню „Гусі”, „Па дзяўчыне любай”, а ў дуэце із спі-ня Надзея Града-Куліковіч арлю з опэры „Князь Усяслаў Чарацэй”.

Не малы посыпех мела ў выступленыя аркестры з Канады пад кіраўніцтвам Б. Лішчонка. Вельмі ўдала былі выкананыя пяць беларускіх народных танцаў у музычным апрацаванні праф. М. Куліковіча.

ПАМЯЦІ КАМПАЗЫТАРА МІКОЛЫ КУЛІКОВІЧА

Яшчэ адзін із нас дапяў, як мог, канца...
Пайшоў... Ня вернеш...

Ды пакінуў песьні.

Хай Творцы ўжо няма, — як рэзвы вечер весні, —
нам іх не запыніць, ім крыльяў ня прыцяць...

За іх апошнай ніткаю чаплялася жыцьцё

Ягонае, яны — зьнялі свайму музыку

з грудзей апошні камень,

іх ён клікаў, ужо нямы, набыўшыся ў гасцёў

у мачыхі — зямлі...

А у мистовай мgle
уставала дзіўнае крыху, хай сплаканае раныне,
і вецер золкі места больш ня раніў,

а нейкай ціхой лагодай пылеў.

На съвет бо ўжо вясна збиралася: сънягі

плылі ўздоўж дарог нітамі ручайнаў

і плечы радасна, чакаючы пачыну,

распростралі сады, і руні, і лугі.

А Ён — любіў вясну, хай мескую,

зь лядком

вячорных лужын, з краплямі,

з новым

уздымам сілаў творчых, зь перазонам
сугуччай новых, весніх, за вакном.

І вось —

яшчэ адну, апошнюю, пражыць
ня собіла музыку... Недзе ўнейкай
далечы, накішы над ім заходзяцца жалейкі,
інакшыя яму съпявяюць крапяжы...

Ён — адыйшоў ад нас...

Яшчэ, яшчэ адзін,

што над будзённасцю,

над шэрсцю, стаялі,

што жыць ня ўмеў,

што ўдосыць крыўдаў, жалю

напіуся, хай яму іх талент саладзі...

Але... Няма музыкі...

Ён — дапяў канца...

Але жывуць, звініць,

гримяць музыкі песьні.

Ня дайма-ж ім

непамяці плесянія

накрыща.

I — як Ён сканаў —

сканаць!

Натальля Арсеніева

ДЗЕНЬ ГЕРОЯЎ У ТАРОНЫЦЕ

Дзень Герояў — 50-ыя ўгодкі Слуцкага Паўстаньня — адзначала Згуртаванье Беларусуў Канады й Парахвія БАПЦ у Тароньце ў нядзелью 29 лістапада.

Сковымі кіраўніцтвам у лютым 1918 г. бальшавікоў зі Менску і ўвядзеніне ў сталіцы Беларусі ўлады Ураду Беларускае Народнае Рэспублікі. Далей быў прачытаны артыкул падзелу ЗБК Барыс Кірка. Даклад на тэму ўгодкаў прачытаў сп. М. Ганко. Хвіліна маўчаніні ў песьні „Сыпі пад курганам герояў” прысутныя ўшанавалі памяць герояў Беларусі. Нацыянальнымі гімнам „Мы выйдзем шчыльнымі радамі” закончылася ўрачыстасць.

Папаўдні, а 2-ой гадзіне, у залі Беларускага Рэлігійна-Грамадскага Цэнтра пры ўдзеле Беларусу Таронта ў аколіцаў адбылася ўрачыстая акадэмія, якую адчыніў старшыня Аддзелу ЗБК Барыс Кірка. Даклад на тэму ўгодкаў прачытаў сп. М. Ганко. Хвіліна маўчаніні ў песьні „Сыпі пад курганам герояў” прысутныя ўшанавалі памяць герояў Беларусі. Нацыянальнымі гімнам „Мы выйдзем шчыльнымі радамі” закончылася ўрачыстасць.

„ПАГОНЯ” КАЛЯДУЕ

З мэтаю прыдбання больш гроша на выданье Гісторыя Беларусі паангельску й пабеларуску, управа Беларускага Выдавецтва - Мастацкага Клубу „Пагоня” пастанавіла пайсыці каляядаваць да суродзіцай Таронта ў аколіцаў. Гэта было ў съботу ў нядзелью 26 і 27 сінтября: сп. сп. К. Акула, Б. Лішчонка з мандалінай, А. Маркевіч і А. Пунтус з акардыёнам абаляядоўвалі шмат суродзіцай, а ў касу Клубу прыбыло 130 далаўраў, за што належыцца вялікая падзяка ўсім ахвярадаўцам, што міла прыймалі ўчаставалі (даруйце, сям-там не абыўшлося ў бяз прыкрасыцца).

Святкаванне закончылася беларускім нацыянальным гімнам.

A. -віч

„ЯК РАНЕНЫ АРОЛ —

НАПЕУ УСЬКІДВАЎ КРЫЛЫ”

Памяці кампазытара Міколы Равенскага

Нібы родныя Нёман і Дзьвіна, Дняпро й Прывіль — цячэ адвечны час. Ягоны рух на вежах усяго съвету адзначаюць званы. Да іхніга бою дзе-ні дзе далаўчыца мэлдыя курантаў. Вось і ў шую хвіліне, калі пішу ў невядомікі амэрыканскім горадзе гэты нарыс, чую із званыцы тутэйшае праваслаўнае царквы, большасць паразаў кампазытараў, якое складаюць Беларусы з Віленскіх, й Горадзенскіх, велічны рэлігійна-патрыятычны гімн „Божа, бағаславі Амэрыку”. І хоць малітвона прылучаецца да яго, але аднасна думкамі сваймі там, на Бацькаўшчыне.

Паводле храчікальнае зацемкі „Бою” куранты над Сожам”, зъмечанай летасцю у газэце „Голос радиі”: „У Гомелі ўзвышаещаца стажактыні вежавы корпус. На ягоным апошнім паверсе ўстаноўлены гадзіннік гораду. Пры дапамозе сучаснай аўтаматычнай апаратаў куранты кожную гадзіну выконзаюць па восені цымбалальных твараў з беларускай народнай песьні „Люблю наш край”.

Пегадусім трэба заўважыць, што калі галоўны корпус Гомельскага палацу пабудаваны ў 1785-м годзе, дык ягоная чатырохпавярховая вежа прыбудавана да яго ў 1834-м, а значыцца ў не стажактыні, што зусім не пазбуйляе як архітектурнае каштоўнасці, але найгалоўнае ўрэшце-рэштаў і на ў гэтым. Пашыраная песьня „Люблю наш край”,

зъмечанай летасцю у газэце „Голос радиі”,

зъмечанай летасцю у газэце „Голос ради

З ПАДАРОЖЖА ВАКОЛ СЪВЕТУ

5.УЗНОУ У ПОЛЬШЧЫ, ЧЭХАСЛАВАЧЧЫНЕ І ИТАЛИ

Непрадбачаныя выпадкі змусілі мяне зъяніць згары ўкладзены пляні. Тоё, што, выхіджаючы з Польшчы ў БССР мусіў аддаць сваю польскую візу, а ў паваротна дарозе, у Кузініцы, на польска-савецкай граніцы, атрымаў адно транзітную візу важнасцій усяго на два дні, змусіла мяне місці лічыцца з часам у Польшчы. Таму ў Беластоку мог затрымаша ўсяго на 5 гадзін, каб наведаць Беларускае Культурна-Грамадзкае Таварыства ў Рэдакцыю „Нівы ды родзічай аднае мае знаёмае з Мэльбурнам.

У Беларускім Культурна-Грамадзкім Таварыстве застаў толькі сакратарку, якая ветгліва, але коратка пайнфармавала мяне пра Таварыства, паказала памешканье Таварыства ў дадзеніи апошнім нумаром „Нівы“. Не ўдалося мне нікога напаткаць з управы, праехацца зы мною ў таксі за Міхалова (52 км.), дзе жыла маці мае знаёмае, і пагутарыць у дарозе. Паехаў тады сам адзін.

Быў ціхі летні дзень. Жніва. Ваколіцы добра мне ведамыя. Выглядалі як быццам лепши упрадкаўніцкія, багаццішыя. Але наўківайшым і найбольш прыемным для мяне была беларуская гутарка, якую чулася, калі затрымліваўся па дарозе. Перадаваў ганым зьдзіўленым Беларусам прывітаныні ад Беларусаў з Аўстраліі.

Маці знаёмай застаў якраз у хате, куды вярнулася на хвіліну з поља. Заскочаны было поўнае. Шчыра прывіталіся, стоячы пагутарылі, напіліся смачнага халоднага кіслага малажа (шофар таксама) і хутка разьвіталися, бо хачеў не спазыніцца на вячэрні цягнік да Варшавы. Вяртаючыся ў Беласток, асэнсіўнаў апошні перажываныні — і беларускасьць усходній Беласточчыны, і расейскаясьць Горадзенскіх. Якожа вялікая розніца хатаў — старой, тыпова беларускай, у якой разділася ѹ маладосьць правала мая знаёмае, і тэй мадэрнай, з усім выгодамі ў Аўстраліі, у якой яна цяпко жыве.

Назаўтрае ў Варшаве прадаўжыў сяло транзітную візу на два дні (ня меў клопатай) і гэнага-ж дні выехаў цягніком за Люблін, да Сьвідніка, наведаць старых прыяцеляў з Башкайшчыны, што там жылі. Па дарозе тулы ў назад з вакна вагону прыглядаў Любілішчыне. А ў Сьвідніку — новым хвабрычным гарадку — пабачыў, як жывуць работнікі колькітасцячнай хвабрыкі. Гэтак злажылася, што, чакаючы із знаёмаі на ёнага брату, што працаў у гэтай хвабрыцы, меў нагоду прыгледзеца да работнікаў, што пакідалі хвабрыку. Толькі некалькі выехала семаходай, з два дзесяці матасыкляў і сотні дзве самакатаў, рэшта пешшу вярталіся дамоў ці на станцыю, каб цягніком ад'ехаць да Любліна.

Калі з Варшавы адлітаў у Прагу, рэчай маіх ніхто не кантраляваў.

Прага — горад асабліва цікавы, поўны гістарычных помнікаў і праслаўлены на ўесь сьвет апошнімі выпадкамі: гэформамі Дубчэка, здушанымі Масквою, і сымбалічнымі самаспаленіемі Паліха. А для нас Беларусаў яшчэ ў тым цікавы ўажыўшы, што ў ім даўгія гады наш ёміграцыйны цэнтр БНР знайшоў быў прыпынен. У шматлікіх воках былі патроты Дубчэка й Свабоды, удэкараваныя чэхаславацкімі сцягамі ды з напісамі „Мы ўсе з Вамі“. Перад бібліятэкай стаяў вялікі патрэт Паліха. Праваднічка экспкурсіі спэцыяльнага затрымалася перед ім і з сялязьмі ў вачах скказала: „Гэта наш Герой“. Выў і ў Музэі Леніна. Спаткаў у ім яшчэ толькі некалькі наведальнікаў-турыстах з Францыі. У Музее знайшоў шмат цікавага ў беларускага гісторычнага матарыялу. Адлітаў з Прагі сумні ў з пытанынім: „Чаму не бараціліся?“ „Чаму Захад не падтрыміў?

У Вене быў паўтара дня. Горад таксама гістарычны, „цэсарскі“. Але як-же іншы і ад Прагі, і ад Будапешты! Альсвежаны, ясны, чысты. З найвялікшай прыемнасцю агліядыў цудоўныя помнікі готыкі. кадэру палацы, музэі, раскошныя паркі, вясёльныя, добра апранутых і быццам бесклапотных людзей. Начная экспкурсія паказала цудоўную Вену ў поўным блеску. Пакідаў Вену з нейкім новым задаваленінем і больша ахвота да лепшага жыцця.

Рым — Монтэ Касыно. Рым — вялікі, галаслівы і ня скроў чысты горад. Але як-же гістарычны! Добра яго памятаю з часоў вайны ў пасыль вайны. Але за апошнія 25 год зъяніць шмат на лепшае.

У Рыме спаткаў шмат сяброву з войска (2-га Корпуса Андерса) і сваіх вучняў з Карпацкай школы. Яшчэ больш спаткаў на Монтэ Касыно, дзе правёў трох дні, прымаючы ўдзел у съязтаваныні 25-ых угодкаў бітвы пад Монтэ Касыно, у якой 2-га Польскі Корпус акрыўся славай, але дорага за яе заплаціў. На вялікім магільніку ў ваколіцах могілак іншых армій больш за тысічу адных кръжоў (ёсць і шасціцікунты зоркі), сядроў якіх шмат і праваслаўных. Праходзячы ўздоўж тарасавата-амфітэатральнага ўложаных, добра ўпрадкаўных магілак часта спаткаючы тыпова беларускія прозыўшчы з добра ведамымі беларускімі мясцовасцямі нараджэння. Так, на Монтэ Касыно, пачаў Палікаў, знайшлі сабе вечны супачынік сотні Беларусаў, што разам змагаліся з гітлераўскімі агресарамі за лепшую долю сваёй Башкайшчыны. Падчас Паніхіды, адправленай за душы палеглых, маліліся каталікі, праваслаўныя, эвангелікі й Жыды. Разам з іншымі съявіарамі пры падэўным аўтары быў і беларускі съявітар а. Маскалік.

У 1950-ых гадох (даты ня памятаю) Прэзідэнт Рады БНР М. Абрамчык у таварыстве іншых Беларусаў складаў тут вянок, аддаючы пашану загінутым пад Монтэ Касыно.

Калі ўжо спыніўся пры Монтэ Касыно, хочацца дадаць і колыкі словаў пра 2-га Корпус генерала Андерса, які, як хтосьці выразіўся, як Майтей Жыдоў з Эгітту, дзякуючы амністыі й непаўторна спрыяльнім абставінам, звольненых із савецкіх канцлагераў, вывяў і тысічы Беларусаў — на Захад, на свабоду. Да іх сябе заличаны і сотні сваіх сяброў, значную частку якіх пакінуў пад Монтэ Касыно. На магільніку Монтэ Касыно, сядро сваіх адданых жаўнеру, спачыў і ня дадуна памерлы генерал Ул. Андерс.

У 2-ім Корпусе, магчыма дзікуючы ген. Андерсу, афіцыйна была нацыянальная й рэлігійная талеранцыя. Я сам зьбіраў праваслаўных жаўнеру Беларусаў і Украінцаў на рэгулярныя праваслаўныя Багаслужбы. Часта даводзілася „за вушы цягнунь“ не аднаго, што традыцыйна „хаваліся“. А колыкі ж заслаўся записанымі каталікамі й Палікамі? Праўда, быў частыя выпадкі, калі польскія шавіністы, па сваёй традыцыйнай аблежанасці й дурсасці, рабілі Беларусам вялікія прыкрасы. Але дзе гэткіх вузловых не хапае?

Да Жэневы выляїцеў раніцай 16 жнівня. Калі прайгалаў над Альпамі, ня мог адварацца ад акна. Фантастычныя краінды! Меў шчасце — была добрая пагода й лёгкія хмаркі на небе. У Жэневе затрымліўся ўсяго на 7 гадзін. Чисты, нядзялікімі возерам, слаўны горад. Абыйшоў цэнтр, адпачыў у парку. Нaeўся смачных, прости за печы булачак з малаком. Купіў два гадзінікі — жонкі ў сабе (не такія ўжо ў памніку) і пад вечар адляцеў у Парыж.

(Далей будзе)

М. Н.

У АДДЗЕЛЕ АВАМ У НЬЮ-ДЖЭРЗІ

21 лістапада летася адбыўся агульны гадавы перавыбарны Сход Арганізацыі Беларуска-Амерыканскіх Моладзі, Аддзелу ў Нью-Джэрзі з Прагі сумні ў з пытанынім: „Чаму не бараціліся?“ „Чаму Захад не падтрыміў?

У Вене быў паўтара дня. Горад таксама гістарычны, „цэсарскі“. Але як-же іншы і ад Прагі, і ад Будапешты! Альсвежаны, ясны, чысты. З найвялікшай прыемнасцю агліядыў цудоўныя помнікі готыкі. кадэру палацы, музэі, раскошныя паркі, вясёльныя, добра апранутых і быццам бесклапотных людзей. Начная экспкурсія паказала цудоўную Вену ў поўным блеску. Пакідаў Вену з нейкім новым задаваленінем і больша ахвота да лепшага жыцця.

В. Стома

сакратар Аддзелу БАЗА

Пятрусь Макаль

**
Пружыніць яшчэ хада
І стома яшчэ на валіць.
І нават бяда не бяда,
І што лаоць часцей, чым хваляць.

Яшчэ я на ўліку ў людзей.
І нешта яшчэ важыць
Скарбонка маіх надзея
І спадзіванняня ў вашых.

А ці на моташна вам
Ад адвёзлага пошаку,
Калі пры жыцьці фаміям
Курац, нібы наёбожчык.

Шалес літаўраў медзь:
Ты думаеш — апяваюць,
На могучы зразумець,
Што гэта цябе адпяваюць...

Ня вешаю галаву.
Хай іншыя славу сядлаюць,
Я ведаю:
я жыву,
Пакуль мяне хваляць і лаоць.
(1968).

ПРАС

У праса — пачэсная праца.
Сваю цяплыню дорачы.
Тугая далон праса
Гладзіць заўсёды горача.

Якое адзенне асъмеліца
Пазыбенуць зімі сустречы?
Ніц перад прасам сцельца
Рознага крою рэчы.

Бывае, такое падсунуць,
Што прасу робіцца млюсна.
Калі-ж на яго плюноць,
Як ён спін' злосна!

Свяёю вагой расправіць
На плаціці кожную складку.
Яго галоўнае правіла —
Абы было гладка.

Ён цэніць, як лепшую вартасць,
Шаўковае паслушэнства.
Затое суконная ўпартасць
Даводзіць яго да шаленства.

Па шоўку пройдзеца лёгенька,
А на сукно падналяжа.
Яго зялена лёгіка
Каму правату не дакажа?
(1969).

Пятрусь Макаль — нарадзіўся ў 1932 годзе на Беласточчыне ў сялянскай сям'і. Скончыў літаратурны факультэт Горадзенскага педагагічнага інстытуту імя Янкі Купалы й Вышэйшыя літаратурныя курсы ў Маскве. Пачаў пісаць у 1939 годзе. Выдаў зборнікі пазнейшай: „Першы съезд“, „Вячорам наусцірач“, „Вечны агонь“, „Круглы стол“, „Акно“ й іншыя.

З БЕЛАРУСКАГА ЖЫЦЦЯ У АУСТРАЛИИ

ВЕЧАРЫНА

7 лістапада адбылася чародная беларуская вечарына ў Мэльбурні. Хада ў гэты дзень было гучнае вясьмі сына сп-ва А. Кукаль. на якім было шмат Беларусаў, шмат зднак сабралася ў на вечарыне. Да пісалі ў госьці. Зала была поўная і каса Беларускага Камітуту, арганізатора вечарыны, значна папоўнілася.

МАЁУКА

У нядзелю 22 лістапада ў Блеквуд, калі 60 міляў ад Мэльбурну, зъехалася калі 50 асобаў на беларускую маёуку. Пагола была быццам на замаўленні. Месца прыгожае ў малявінче: над тэчкай сядзе лесу на ўзгорках. Таму ўзгорак быў. Хада часу і на „барбакі“, і на гутаркі, съпевы-гульні ў купаныне. Здаецца, усе ўзгорынікі маладыя школьнікі былі задаволеныя.

ДВА СЯРЭБРАНЫЯ ЮБІЛЕІ

Беларусы Ашавы ў суботу 21 лістапада голна спавалі Банкет у гонар сп-ва Зіны й Пяtra Бобрыкай з нагоды спрэбранага юбілея іхнага сужэнства, абдарыўшы іх шматлікімі каштоўнымі дарункамі. Банкет заканчыўся вечарынай.

У гэты-ж самы дзень Беларусы Таронта супольна з Украйнцамі гучна алзначылі гэткі-ж самы спрэбраны юбілей Марыі й Міхася Жыбыліў у вадмыслові нанятай залі і з добраю ёзкестраю, абдарыўшы іх каштоўнымі дарункамі таксама.

ШЛЮБ ІРЭНЫ ДУРЭЙКІ

Нядзеля 30 траўня 1970 г. была днём вялікай урачыстасці ў беларускім асяродку ў Манчэстэр (Ангельшчына). У гэны дзені адбыўся шлюб Ірэны Дурэйкі, дачкі сп. Макея з Чарлі Брытон.

Ірэна Дурэйка належыць да маладога беларускага эмігранцкага пакаленія. Заўдзячаючы добруму ролігійнаму ўзгадаванню, Ірэна звязвалася да а. Янкі Абабуркі, съявітара БАПЦ Царквы, з просьбай, каб паблагаславіў на новае жыццё.

Прэсніты X. Кажаневіч

УГОДКІ СУЖЭНСТВА СП-ВА КАЖАНЕВІЧАУ

